

Fiskeridirektoratet
Postboks 185 Sentrum
5804 BERGEN

Deres ref:
Vår ref: 2020/114513
Dato: 08.09.2020
Org.nr: 985 399 077

Statens tilsyn for planter, fisk, dyr og næringsmidler

HØRINGSSVAR - FORSLAG TIL TILTAK FOR Å REDUSERE BIFANGST AV SJØPATTEDYR

Vi viser til høring av 10.06.2020, der det foreslås krav om bruk av pingere i begrenset tidsperiode i Vestfjorden, for å redusere bifangst av nise.

Bakgrunn for forslaget

Nytt regelverk i USA krever at bifangsten av sjøpattedyr skal være under grensen som er satt i Potential Biological Removal (PBR). Dette er en beregnet grense for akseptabel bifangst. Høyere bifangst enn dette kan resultere i importrestriksjoner.

PBR for nise i Norge er beregnet til 2542. Bifangsten av denne hvalen i norske fiskerier er iht. høringsbrevet ca. 2900 i året. I høringsbrevet angis det at omtrent en tredjedel av disse hvalene tas i Vestfjorden.

Pingere er en enhet som kan monteres på garn og som sender ut akustisk lydsignal som skremmer enkelte sjøpattedyr. Den er enkel i bruk, og søk på nett viser at en enhet koster i overkant av 1000 kroner. Bruken av pingere er et effektivt tiltak for å redusere bifangst av nise. I høringsbrevet vises det til at bifangsten reduseres med 70 – 100% når man bruker dem.

Vi forstår det slik at bakgrunnen for forslaget er å hindre slike importrestriksjoner.

Bruk av pingere i Vestfjorden i et nærmere bestemt tidsrom forventes å sikre at bifangsten reduseres tilstrekkelig til at vi kommer under PBR-grensen og dermed unngår restriksjoner på eksport av fiskeprodukter til USA.

Mattilsynets kommentarer til forslaget

Mattilsynet anser bifangst av sjøpattedyr som et dyrevelferdsproblem som skal unngås så langt det er mulig. Vi mener at dette følger av dyrevelferdslovens §§ 3 og 20 som bl.a. sier at «*dyr skal beskyttes mot unødige påkjenninger og belastninger*», og at «*jakt, fangst og fiske skal utøves på en dyrevelferdsmessig forsvarlig måte*».

Når det nå er utviklet et relativt sett rimelige og enkle systemer for å redusere bifangst av nise og eventuelt også andre sjøpattedyr, mener vi at dyrevelferdsloven også nedfeller en plikt til at slikt utstyr skal tas i bruk.

Videre argumentasjon for vårt syn, med dyrevelferdsloven som hjemmelsgrunnlag

a. I hvilken grad er bestemmelsene i dyrevelferdsloven relevant for fiskeriene?

Da dagens dyrevelferdslov var under utarbeidelse, ble det diskutert hvilken anvendelse loven skulle ha for fiskeriene i Ot.prp 15 s 106:

«Når det gjelder fiske, har man i dag ikke nok kunnskap om alle fiskemetoders egnethet med hensyn til ivaretagelse av fiskens velferd. Ved fangst av villfisk i stor skala vil det kunne være vanskelig å stille de samme kravene til skånsom avlaving som når dyr fanges enkeltvis. Det bør likevel benyttes fangstmedier som så langt mulig ivaretar hensynet til forsvarlig avlaving av fisken. I lys av ny kunnskap vil enkelte jakt-, fangst- og fiskemetoder som i dag er i alminnelig bruk, kunne bli å anse som uforsvarlig.»

Dette innebar langt på vei at den nye dyrevelferdsloven fikk få eller ingen umiddelbare konsekvenser for fiskevelferd i fiskeriene.

Men teksten overfor indikerer likevel at dette ikke var ment som en permanent løsning. De omtalte kommentarene i Ot.prp 15 viser til at ny kunnskap ville kunne få en fremtidig betydning for hvilke krav som stilles også til fiskeriene. Det fremkommer også tydelig at dyrevelferden skal ivaretas så lang som mulig. Vi mener at en slik fortolkning også følger av selve fundamentet for dyrevelferdsloven som innebærer at kunnskap, teknologiutvikling og generelle holdninger i samfunnet har betydning for hvor listen skal ligge for å sikre dyr god nok velferd. Dette innebærer at kravene til å beskytte dyr mot farer øker etter hvert som muligheten til å beskytte dyr mot slike farer utvikles, og etter hvert som holdninger i samfunnet endres.

b. Er sel og hval beskyttet av loven mot belastninger som følge av fiskeriene?

Kommentaren fra forarbeidene, som vi viser til over, sier ikke noe om bifangst av sjøpattedyr. Det ble dermed heller ikke gitt noen «utsettende virkning» på lovens anvendelse mht. å beskytte sjøpattedyr mot påkjenninger de utsettes for gjennom bifangst i fiskeriene.

Vi kan ikke se at det står noe annet om bifangst av sel og hval i forarbeidene til loven. Men på s. 59 i Ot.prp. om § 20 slås følgende fast om sel- og hvalfangst:

«Når det gjelder innspillene vedrørende sel- og hvalfangst, vil departementet bemerke at den foreslåtte bestemmelsen også gjelder sel- og hvalfangst.»

I Ot.prp. 15 s. 57 omtales skadeskyting og andre skader dyr utsettes for i forbindelse med jakt, fangst og fiske.

«Videre ble det vist til (les i høringsutkastet) at selv om skadeskyting og andre skader på dyr i forbindelse med jakt, fangst og fiske ikke kan unngås helt, er det viktig å arbeide for å begrense omfanget av skadeskyting og etablere gode rutiner for søk etter skadeskutte dyr.»

Vi mener disse vurderingene er relevante og overførbare til velferdsproblematikken knyttet til bifangst av sjøpattedyr.

Vi mener med dette at fiskeriene omfattes av lovens plikt til å iverksette nødvendige tiltak for å unngå bifangst av sjøpattedyr.

c. Dyrevelferdsloven tilsier at det skal brukes pingere eller lignende utstyr i områder og til tider der det er fare for bifangst av nise og eventuelle andre hvalarter.

Når det gjelder påkjenningene sjøpattedyr utsettes for i forbindelse med fiskeriene, mener vi at dyrevelferdslovens § 3 om unødige påkjenninger og belastninger er helt sentral. Å bli fanget i fiskeredskap og drukne er åpenbart en påkjenning på nisen. Belastningen er nødvendig når det finnes praktisk tilgjengelige metoder for å unngå det.

Ut fra ordlyden «dyrevelferdsmessig forsvarlig» i paragraf 20 og lovens formål skal dyrenes interesse i å unngå belastninger veies opp mot næringsinteressen. Dyrevelferdslovens forsvarlighetsgrense er ikke entydig klarlagt i forarbeidene. Den generelle forsvarlighetsnormen tilsier at fare for bifangst skal reduseres. Dette forsterkes av at belastningene er nødvendige. Dette taler også for at når det nå finnes teknologi som kan redusere bifangsten av sjøpattedyr betraktelig, bør den tas i alminnelig bruk. Vi mener at kravet må ha som formål å redusere bifangst så mye som mulig, og ikke bare ha som formål å redusere bifangsten til under et minstekrav, for å få eksportere fiskeprodukter.

Med basis i diskusjonen over mener vi at det bør innføres krav om bruk av pingere (eller eventuelt annet utstyr/systemer med like god dokumentert effekt) til tider og på steder der det er en ikke ubetydelig risiko for bifangst av hvalarter som kan beskyttes med teknologien.

Siden det kun er 1/3 av nisene som tas som bifangst, som er tatt i Vestfjorden, mener vi forslaget er for snevert mht. geografisk virkeområde. Selv om faren for bifangst er størst i den tidsperioden som foreslås omfattet av kravet, mener vi også at tidsperioden kan være for snever, kravet må ha som formål å redusere bifangsten så mye som mulig, jf. forpliktelsen etter dyrevelferdsloven.

Konklusjon

Med basis i dette mener vi:

- 1) Med basis i ovenstående er vi enig i at det innføres et krav om bruk av pingere.
- 2) Forslag om bruk av teknologi for å hindre sjøpattedyr i å sette seg fast i garn, må hjemles i dyrevelferdsloven § 20. Dette innebærer at formålet vil være å behandle dyr godt og beskytte hvert enkelt dyr mot fare for unødige påkjenninger og belastninger..
- 3) Forslagets bør ha som formål å redusere bifangsten mest mulig og dermed langt under BPR, som først og fremst bygger på beskyttelse av bestander, ikke individer.
 - i) Dette følger av dyrevelferdslovens § 3 om unødige påkjenninger. Å bli fanget i fiskeredskap og drukne er åpenbart en påkjenning på nisene. Når det finnes praktisk tilgjengelige metoder for å unngå det, er belastningen unødvendig.
- 4) Som et følge av dette bør kravet også, i alle fall på sikt, gjelde andre kyststrekninger, og også andre deler av året. Vi mener dette er rimelig og riktig siden:
 - i) Som det framgår av høringsbrevet, tas 2/3 av bifangsten av nise andre steder enn i Vestfjorden
 - ii) Av konkurransehensyn bør næringen behandles likt.
 - iii) Det er en billig investering, og utstyret er enkelt å montere.
 - iv) Velferden til våre sjøpattedyr engasjerer, både i Norge og i verden ellers. Samfunnets holdninger tilsier dermed at sjøpattedyr skal beskyttes mot fare for å bli fanget i garn når dette er mulig.
- 5) I tillegg må det settes krav til regelmessig oppfølging av utstyret.

Ad nummer 3 og 4: Vi mener at dyrevelferdsloven tilsier at man bør tilstrebe en mer generell bruk også i andre områder og tidsperioder der det er en ikke ubetydelig risiko for bifangst av sjøpattedyr. Det er likevel mulig at første logiske skritt er utprøving i Vestfjorden, dersom man har utfordringer med å produsere nok enheter eller man har behov for å høste erfaringer. Men det bør allerede i fastsettelsen av kravet, signaliseres tydelig at man legger opp til mer generell bruk etter en slik utprøvsperiode på f.eks. ett år.

Ad nummer 4 iv: Vi mener det vil tjener norske interesser og norsk anseelse i verden å jobbe målrettet for å få ned omfanget av slik bifangst så mye som mulig, og ikke gå for minimumsløsninger bare fordi USA forlanger det av Norge.

Ad nummer 5: Vi noterer oss at erfaringer i USA viste nedadgående beskyttelse etter en tid, og at det skyldtes manglende oppfølging av utstyret. Vi mener derfor at det i tillegg må settes krav til regelmessig oppfølging av utstyret. Vi forutsetter at leverandør har gode manualer for slik oppfølging som sikrer at utstyret alltid fungerer som det skal.

Vi ser for øvrig av oppslag i media, at for lav frekvens (<50 kHz) kan lokke til seg sel som da kan sette seg fast i garnet, og konstaterer at kravet innebærer bruk av frekvenser over dette. Vi

forutsetter at det ikke er andre og ukjente bieffekter av bruken, jf. dyrevelferdslovens § 8, slik at andre dyr enn mål-artene som skal beskyttes, ikke påføres unødig påkjenning. Dersom kunnskapsgrunnlaget er svakt på dette området, mener vi at det parallelt med innføring av kravet bør gjennomføres undersøkelser eller forskning for å avdekke eventuelle ukjente negative velferdseffekter.

Med hilsen

Torunn Knævelsrud
Seksjonssjef dyrevelferd

*Dette dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur.
Dokumenter som må ha signatur blir i tillegg sendt i papirversjon.*